

# Heerlen

## Memo

Aan  
commissie Economische Stimulering

Datum  
11 oktober 2021

Onderwerp  
Culturele Agenda

Registratienummer  
M-21000765

Naar aanleiding van de vragen die gesteld zijn tijdens de Commissie ES van 6 oktober 2020, informeren wij u over de nog openstaande vragen en thematieken (actie 190).

Auteur  
Sven Portz  
Leentje Mostert

### Inhoud

Domein/Team  
Domein Economie - Team  
Beleid Economie  
  
Ambtelijk opdrachtgever  
Domein Economie - Teamleider  
Beleid Economie

#### Inbreng van burgers en betrokkenen

1. Hoe gaat men om met de ideeën die door de burger worden ingediend?
2. Impact op het publiek meten
3. Betrokkenheid verenigingen bij totstandkoming beleidsstuk
4. Uitwerking van de vorige culturele agenda

#### Amateurkunsten

5. Ruimte voor nieuwe initiatieven bij amateurkunst
6. Herijking waarderingssubsidie voor amateurkunst
7. Subsidie Cultura Nova versus subsidie verenigingen
8. Ondersteuning verenigingen
9. Hoe worden de verenigingen als hoeksteen gezien?

#### Professionele organisaties

10. Bekendheid gratis museumbezoek
11. Cijfers van het bereik van SCHUNK
12. Benchmark Poppodium De Nieuwe Nor

Doel van de memo  
Informeren

Afschrift aan

Bijlage(n)

1

## Inbreng van burgers en betrokkenen

### **1. Hoe gaat men om met de ideeën die door de burger worden ingediend?**

Zo veel mogelijk Heerlenaren laten genieten van kunst en cultuur, actief of passief, is ons doel. Ons centrale focuspunt in de Culturele Agenda is immers de inwoner en gebruiker van onze stad. We zorgen ervoor dat cultuur en erfgoed zo toegankelijk mogelijk is voor iedereen. Daar hebben we een stevige basis voor nodig, van amateurkunsten tot professionele organisaties. Om dat doel te bereiken hebben we betrokken burgers nodig die hun visie delen en een cultureel veld dat met ons meedenkt. Hun inbreng is voor ons van groot belang om een zo breed mogelijk publiek te kunnen bereiken. (Zie o.a. Culturele Agenda 2022-2024 pag. 20.) Ieder idee dat wordt ingediend en iedere vraag die wordt gesteld, behandelen we dan ook met zorg. Burgers die ons mailen met een vraag of een idee worden in contact gebracht met de betreffende afdeling. Indien er een subsidieaanvraag wordt ingediend, toetsen wij dit aan de beleidsregels en beleidsstukken. Waar nodig informeren we over bestaande subsidiemogelijkheden.

### **2. Impact op het publiek meten**

Regelmatig doen we een uitgebreid cultuuronderzoek onder inwoners van Heerlen. Dit geeft ons een indicatie van de impact van ons beleid. In 2021 werd een uitgebreide bevraging gedaan, de Cultuurmonitor. Via een online enquête deelden burgers hun mening met ons over hoe ze cultuur in Heerlen beleven en wat ze belangrijk vinden. Ook de impact van Covid19 is hierbij gemeten. Dit leverde waardevolle informatie op die, samen met de inbreng van verenigingen en andere Heerlense culturele organisaties, gebruikt werd bij de totstandkoming van de Culturele Agenda 2022-2024. Een samenvatting van de uitkomst van de Cultuurmonitor is te lezen op pagina 9.

### **3. Betrokkenheid verenigingen bij totstandkoming beleidsstuk**

Alle verenigingen en culturele organisaties waar gemeente Heerlen een relatie mee heeft, zijn aangeschreven om mee te denken en input te leveren voor de Culturele Agenda 2022-2024. De verenigingen en organisaties die genoemd staan op pagina 44, hebben zich aangemeld. Hen hebben we op verschillende momenten bevroegd op knelpunten en kansen. Rode draad uit de verschillende gesprekken met verenigingen was een behoefte aan een goed platform waar ideeën uitgewisseld kunnen worden, vragen gesteld kunnen worden en verbindingen gelegd kunnen worden. Het ambitiedocument van het Cultuurhuis sloot daarbij aan, hetgeen we vertaald hebben in de Culturele Agenda.

Zowel de verenigingen als de andere culturele organisaties hebben eveneens de conceptversie gezien met de vraag om te reageren indien ze iets zouden missen.

### **4. Uitwerking van de vorige culturele agenda**

Jaarlijks geven we een update aan de raad van de uitwerkingen van de Culturele Agenda. Hiervoor verwijzen wij u naar BWV-20000901, BWV-19000220, BWV-18003350. Dit continueren we voor de nieuwe Culturele Agenda.

## Amateurkunsten

### **5. Ruimte voor nieuwe initiatieven op het vlak van amateurkunst**

Op basis van het ambitiedocument van en in samenspraak met Cultuurhuis Heerlen positioneren we het Cultuurhuis veel meer als platform voor de amateurkunsten in het nieuwe cultuurbeleid. Het is de plek waar beoefenaars en verenigingen terecht kunnen. Het platform wordt niet als losstaand onderdeel binnen het Cultuurhuis gezien, maar het Cultuurhuis in zijn geheel is hét platform. Het Cultuurhuis zal zich veel meer verhouden tot de amateurkunsten, georganiseerd en ongeorganiseerd. Het Cultuurhuis heeft al een basisorganisatie, kan ruimte bieden aan beoefenaars, een spilfunctie vervullen bij het verbinden, kennisdelen en stimuleren van activiteiten en vernieuwing, en is een onderneming die ook zelf voor inkomsten kan zorgen. Een Cultuurmakelaar vormt hier een essentieel onderdeel van. Het subsidiebedrag voor het Cultuurhuis wordt opgehoogd naar het niveau van voor de bezuinigingen, waardoor de focus op het helpen, verbinden en podiumbieden van cultuurbeoefenaars groter wordt. Dit alles in nauwe samenspraak met het Cultuurhuis. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 18-19, 36, 43.)

Bovendien creëren we in de Culturele Agenda meer ruimte voor evenementen. Ook de amateurkunstenverenigingen kunnen langs die weg subsidieaanvragen voor (nieuwe) initiatieven indienen (zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 43). En naast de jaarlijkse waarderingssubsidie voor verenigingen, kunnen verenigingen en creatieve individuele beoefenaars eveneens aanvragen indienen voor bestaande subsidieregelingen zoals Buurtactieregeling en Buitenkans. We continueren de subsidiering en facilitering aan carnavalsverenigingen. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 30.) Professionele cultuuraanbieders motiveren we om de samenwerking op te zoeken met amateurkunstenaars. Indien nodig nemen we dit op in de subsidievoorwaarden (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 19). En ook scholen motiveren we om via Pit Cultuurwijzer waar mogelijk de samenwerking met verenigingen op te zoeken (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 16-17, 43). We creëren meer financiële ruimte voor het voortgezet onderwijs om gezamenlijke acties te ontwikkelen met het lokale culturele veld (zowel professioneel als amateur). De scholen zullen met hun culturele én pedagogische bril verbindingen leggen met programmering en activiteiten die passen binnen de context en het programma van de school en de interessegebieden van de leerlingen (Zie Culturele Agenda pagina 16-17, 43). Verder biedt ook een stevige basis van professionele instellingen volop kansen voor nieuwe initiatieven bij de amateurkunst. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 35). Zo zal bijvoorbeeld de NIEUWE NOR zich naast de reguliere programmering focussen op amateur muziekbeoefenaars. Dit gaat van voorprogramma's tot complete talentontwikkelingsprogramma's in verschillende muziekgenres. Het interessant maken van de HAFA voor jongeren door de directe koppeling met popmuziek door middel van een geheel nieuw ontwikkeld traject met Herriemenie Miserabel, ruimte bieden aan Kunstbende deelnemers en samenwerking met lokale DJ's. Tot een writerscamp voor jonge hiphop talenten en een Artist in Residence programma voor getalenteerde amateurartiesten. Tijdens Culturele Nova zijn er cursussen en workshops voor onder andere amateurfotografen en dansers,

zijn er honderden vrijwilligers cultureel actief, werkten afgelopen editie jongeren van het AZC mee aan hun eigen tentoonstelling, waren jongeren uit Heerlerheide betrokken bij het leveren van input voor een lokale voorstelling en leverden bewoners van Molenberg teksten aan voor de voorstelling in de wijk. En ook andere organisaties bieden tal van mogelijkheden voor de culturele beoefenaar.

#### **6. Herijking waarderingssubsidie voor amateurkunst**

De herijking van de beleidsregeling wordt in samenspraak met de verenigingen opgepakt. In dit kader en in het kader van de coronacrisis hebben we gesprekken met de verenigingen gevoerd over de financiële situatie. Bij die gesprekken kwamen er geen financiële knelpunten naar boven, behalve de onvrede met het verschil in subsidie per jeugdlid van harmonieën, fanfares en brassbands ten opzichte van de andere muziekgezelschappen. Inmiddels is dit subsidiebedrag voor beide gezelschappen naar boven toe gelijkgetrokken. Gedurende de pandemie bleken de knelpunten met name op maatschappelijk vlak te zijn. Zo zullen we kritisch kijken naar de huidige voorwaarde dat minimaal 50% van de leden uit Heerlen dient te komen. Hoewel verschillende verenigingen namelijk gegroeid zijn in ledenaantallen, is het aantal leden uit Heerlen fors gedaald. Om het voortbestaan van de verenigingen te garanderen, wordt onderzocht hoe we hier in de nieuwe beleidsregel flexibeler mee om kunnen gaan en waken we er tegelijkertijd voor dat meer aanwas van andere gemeenten bij de verenigingen geen afbreuk doet aan de waarde van de vereniging voor hun directe omgeving. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 18-19)

#### **7. Subsidie Cultura Nova versus subsidie verenigingen**

De subsidie voor Cultura Nova is hoger dan de waarderingssubsidies voor verenigingen. Festival en verenigingen dienen andere doelen en verschillen onder andere op basis van de economische impact op onze stad. Wanneer we de bedragen omrekenen per bezoeker van het festival en per lid van de vereniging, is de subsidie voor Cultura Nova echter weer lager. Zo gaat er omgerekend 4,- euro gemeentelijke subsidie naar iedere bezoeker van Cultura Nova, en ontvangt elk verenigingslid gemiddeld 86,- euro gemeentelijke subsidie per jaar. De getallen zijn gebaseerd op 2019, het laatste volledige reguliere cultuurjaar voor de uitbraak van de pandemie.

Cultura Nova wordt ook gesubsidieerd door o.a. een van de zes culturele rijksfondsen. Een van de voorwaarden van het rijksfonds is dat de lokale subsidie zich verhoudt tot de nationale subsidie. Een vermindering van gemeentelijke subsidie aan het festival zou leiden tot minder nationale subsidie.

Tot slot heeft onderzoek- en adviesbureau Ecorys in 2016 berekend dat de totale uitgaven van alle Cultura Nova bezoekers aan horeca, winkelen, overnachtingen en overige uitgaven in de stad neerkomt op jaarlijks 870.000,- euro. Het festival heeft zodoende een belangrijke economische impact voor de stad.

#### **8. Ondersteuning verenigingen**

Het stimuleren van cultuur en cultuurparticipatie is al jaren een prioriteit voor de gemeente Heerlen. Er zijn diverse subsidieregelingen waar gebruik van kan worden gemaakt. De gedachte is dat wij als gemeente Heerlen cultuur

dichter bij iedere inwoner van de stad willen brengen (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 14-23). Als gemeente Heerlen proberen wij de verenigingen op meerdere vlakken te ondersteunen: financieel, in accommodatie maar ook met advies. Voor een uitgebreid antwoord op deze vraag verwijzen we u naar memo M-21000766 waarin staat beschreven hoe wij verenigingen reeds ondersteunen. Deze memo hebben wij eveneens als bijlage bijgevoegd.

### **9. Hoe worden de verenigingen als hoeksteen gezien?**

De verenigingen zijn evenals de festivals, podiumkunstenaanbieders en musea een essentieel onderdeel van het culturele ecosysteem in Heerlen. Deze organisaties zijn een belangrijk middel om de fantasie van inwoners en bezoekers te prikkelen, historisch besef te stimuleren en culturele verbondenheid te creëren. We willen benadrukken dat de inwoners en bezoekers ons centrale focuspunt zijn. De huidige maatschappij vraagt om een veelheid en diversiteit van cultureel aanbod zodat zowel de individuele beoefenaar, de muzikanten in bandjes, de kinderen die een instrument willen leren bespelen, de leden van amateurkunstenverenigingen, ouderen die van nostalgische cultuurvormen willen genieten, de passieve cultuurbezoekers en de brede doelgroep allen bediend worden. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 14, 18-20).

### Professionele organisaties

### **10. Bekendheid gratis museumbezoek**

Door middel van cultuuronderwijs leren kinderen en jeugdigen belangrijke vaardigheden en kunnen zij zich ontwikkelen tot creatieve en kritische volwassenen die klaar zijn voor de uitdagingen van de 21<sup>e</sup> eeuw. Daarom willen we zo veel mogelijk drempels verlagen en meer leerlingen in contact brengen met cultuureducatie én het verhaal van onze stad.

In samenwerking met de culturele instellingen en het onderwijs blijven we zoeken naar mogelijkheden om leerlingen kennis te laten maken met onze culturele instellingen en het verhaal van hun stad. Daarom starten we met een pilot voor gratis busvervoer voor scholen naar onze historische musea en culturele instellingen en laten we scholen gratis proeven van het diverse en rijke culturele aanbod van Heerlen tijdens de cultuureducatieweek. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 16-17.)

Vanaf 2020 is een bezoek aan Kasteel Hoensbroek en het Thermenmuseum gratis voor scholen. Kort na het gratis openstellen van beide musea brak de pandemie uit. Hierdoor was het onmogelijk om scholen in grote getalen te kunnen ontvangen. We monitoren het aantal schoolbezoeken, echter valt pas een goede evaluatie te maken na het eerste reguliere jaar voor musea en scholen. We gaan uit dat dit in 2022 het geval is. Dan zullen we de raad nader informeren over de resultaten.

### **11. Cijfers van het bereik van SCHUNCK**

Het SCHUNCK Museum koerst voor 2021 op 20.000 bezoekers. Normaal gesproken (*zonder* Covid-19) is er sprake van een bezoekersaantal van rond de 40.000. In 2021 is het museum de helft van het jaar gesloten geweest (180 dagen gesloten). De Covid-19 daling van bezoekers is vergelijkbaar met musea in de rest van het land. De afgelopen jaren (pré Covid-19) was er

nochtans sprake van een groeiend aantal bezoekers. Deze trend verwacht SCHUNCK in de komende jaren (post Covid-19) onverminderd door te zetten.

2021 is qua openingsdagen succesvoller geweest dan 2020. Ondanks de sluitingen vanwege Covid-19 is er dus sprake van méér bezoekers. In 2021 heeft SCHUNCK gemiddeld per dag 110 bezoekers ontvangen. In 2020 waren dat 80 bezoekers per dag. Eén van de redenen voor de groei in 2021 is de succesvolle tentoonstelling *In Search of Sharawadgi* met Piet Oudolf en LOLA Landschapsarchitecten.

Naast goede bezoekersaantallen is deze tentoonstelling breed belicht in de lokale, nationale en internationale media met meer dan 30 artikelen met een opgeteld indirect bereik van 500.000 personen. "Oudolf in SCHUNCK Heerlen" is de wereld over gegaan.

Naast persaandacht voor Oudolf was er in 2020-2021 uitgebreide aandacht voor het programma van SCHUNCK in o.a. De Volkskrant, bij *Tussen Kunst & Kitsch*, met een landelijke première van de docu van Zorba Huisman bij NPO en zelfs met een vermelding van "SCHUNCK Heerlen" in *The New York Times* voor de aankomende tentoonstelling met Keith Haring.

Het bereik van SCHUNCK is veel breder dan de bezoekers van het museum. De vier vestigingen van SCHUNCK Bibliotheek bieden alle inwoners een plek in de buurt waar je altijd welkom bent om een krant of tijdschrift te komen lezen, een vraag te stellen, deel te nemen aan een activiteit, te studeren of een boek te lezen. Het aantal uitleningen voor de bibliotheek was in 2020 144.133.

Ook de muziek- en dansopleidingen bereikt veel actieve cultuurbeoefenaars. Het aantal inschrijvingen bij muziek en dans was in 2020 748. Om het publieksbereik te vergroten werden nieuwe kortlopende en laagdrempelige cursussen ontwikkeld en een vooropleiding Dansacademie opgezet voor ambitieuze jonge dansers.

## **12. Benchmark Poppodium De Nieuwe Nor**

Diverse cultuurplekken zijn iconen geworden van onze stad, uithangborden die een stroom aan mensen naar onze stad trekken. Daar is de vernieuwde Nieuwe Nor er één van. In 2022 zal het Heerlens poppodium weer een breed publiek van muziekliefhebbers ontvangen. (Zie Culturele Agenda 2022-2024 pag. 35.) Wat de cijfers betreft hebben we ons gebaseerd op de cijfers van de Vereniging Nederlands Podia en Festivals (VNPF), de landelijke brancheorganisatie. Daarbij is een vergelijking gedaan met de podia met een vergelijkbare zaal. Te weten Bibelot (grote zaal 750 kleine zaal 280), Vorstin (grote zaal 800 kleine zaal 200), Luxor (grote zaal 750 kleine zaal 175), Gebouw t (grote zaal 700 kleine zaal 100) en P3 (grote zaal 800 kleine zaal 300). Alle zalen hebben een eigen profiel. Hoewel vergelijking niet een op een mogelijk is, geeft onderstaande tabel een goede indicatie van verhoudingen tussen kosten en opbrengsten. Er is in het eigen model o.a. rekening gehouden met geografie, demografie en de in het verleden gedraaide omzet.

|                 | <b>Middelgrote Podia<br/>VNPF</b> | <b>Popodium NIEUWE<br/>NOR (na verbouwing)</b> |
|-----------------|-----------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>Subsidie</b> | <b>36%</b>                        | <b>32%</b>                                     |
| <b>Horeca</b>   | <b>27%</b>                        | <b>31%</b>                                     |

|                |              |              |
|----------------|--------------|--------------|
| <b>Tickets</b> | <b>29%</b>   | <b>28%</b>   |
| <b>Overig</b>  | <b>9%</b>    | <b>10%</b>   |
|                |              |              |
| <b>Totaal</b>  | <b>100%*</b> | <b>100%*</b> |
|                |              |              |

\*het totaalbedrag is vanzelfsprekend 100%, echter ivm afronding cijfers van subsidie, horeca, tickets is er een kleine afwijking in bovenstaande tabel.

### ***Bijlage***

M-21000766 Steun en verloop verenigingen

Hoogachtend,  
burgemeester en wethouders van Heerlen,  
namens dezen,  
wethouder voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur, Erfgoed en Wonen,  
J.M.M. Clemens

*Dit memo is digitaal ondertekend en daarom staat er geen handtekening onder.*